

## КАК ДА ЗАПАЗИМ ПЕЩЕРИТЕ

- Не изхвърляйте отпадъци във въртопите и около пещерните входи и ги пазете от замърсяване. Не забравяйте, че често вашата питейна вода идва от близките до дома ви пещери.
- Поддържайте потоците и реките в карстовите райони чисти, като контролирате водите, изтичащи от ферми, мини, фабрики и други производствени дейности.
- Никога не разрушавайте образувания, не пишете по пещерните стени. Вашият вандализъм ще се запази дълго време, затова помислете дали наистина искате да бъдете запомнени с това.
- Не купувайте пещерни образувания.
- Не палете огън в пещерите и около входовете им – освен пагубно за пещерните животни, това е опасно и за вас.
- Не затваряйте пещерните входи с камъни или клони.
- Уважавайте прилепите и другите пещерни обитатели – убиването или безпокойството им е забранено. Не забравяйте, че прилепите са полезни за нас като ловят насекомите – вредители.

Ако имате информация за нова пещера, моля, свържете се с нас.

### МОТОТО НИ Е

НЕ ВЗИМАЙ НИЩО, ОСВЕН СНИМКИ  
НЕ ОСТАВАЙ НИЩО, ОСВЕН СЪЛКИ  
НЕ УБИВАЙ НИЩО, ОСВЕН ВРЕМЕ



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД  
[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ



БЪЛГАРСКА  
ФЕДЕРАЦИЯ ПО  
СПЕЛЕОЛОГИЯ  
[WWW.SPELEO-BG.ORG](http://WWW.SPELEO-BG.ORG)



Проект **Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство в сектор спелеология**

На уеб страницата на БФСп може да намерите повече информация за дейността на организацията, членуващите в нея пещерни клубове, за пещерите, както и за настоящия проект и резултатите от него. Може да се научите как да сигнализирате при проблеми, касаещи опазването на пещерите и да се включите в меканизма за обществен мониторинг.

СВЕТОТ ПОД ЗЕМЯТА

КАКВО НЕ ЗНАЕМ ЗА НЕГО?

**П**ещерите са подземни кухни с обем, достатъчно голям, за да събере човек. Образуват се най-често при бавно разтваряне на скалите и понякога се простират дълбоко под земната повърхност. Пещерите са последните неизследвани кътчета на планетата, дом на уникални и често непознати на науката биологични видове и екосистеми, които често се срещат само в една пещера в света! Затова опазването на пещерите е изключително важно!

## ИНТЕРЕСНИ ФАКТИ

Най-дълбоката пещера в света е Верьовкина с дълбочина от 2212 м и се намира в Кавказ, Абхазия. Мамонтовата пещерна система, Кентъки, САЩ, пък е най-дългата в света със своите 667 878 м. До момента в България има над 6000 документирани пещери, като най-дълбоката е Колкина дупка, с. Зимевица, с -543 м и дължина 15 425 м. А най-дълга е Дуклата, с. Боснек – 18 200 м. У нас има 13 благоустроени пещери, които привличат с красивите си пещерни образувания и предлагат незабравими гледки. През 1937 г. е отворена за посещения пещера Бачо Киро – първата благоустроена пещера в България.

## КАК СЕ ОБРАЗУВАТ

Има различни видове пещери, според начина на образуване и скалите, в които са разположени – карстови, вулканични, ледени, солни и др. Дълбоко под земята, в продължение на хиляди

години водата е разширявала цепнатините в скалите, превръщайки ги в просторните галерии и зали, които познаваме днес. Капка по капка водата отлага разтворения в нея варовик по стените и тавана на пещерата, създавайки красиви пещерни образувания – сталактити, сталагмити, драпери. Само едно човешко движение е способно да разруши това, което природата е създавала с векове. Веднъж повредени, пещерните образувания не могат да бъдат възстановени.

## ЗАЩО СА МНОГО ВАЖНИ

Пещерите са едни от най-изолираните и уязвими места. Те осигуряват незаменими местообитания за редки организми, някои от които прекарват целия си живот в пълен мрак. Пещерите са важен източник на питейна вода. Много от пещерите съхраняват деликатни фрагменти от най-старата история на света. За съжаление, пещерите са застрашени от човешки дейности над и под земята. Безгрижието и невежеството, както и умишленият вандализъм, могат бързо и трайно да навредят на една пещера, на нейните образувания, среда на живот, както и на уникалните ѝ обитатели.

## ПРИЛЕПИТЕ И ПЕЩЕРИТЕ

Наричани съвсем неправилно *летящи мишки*, прилепите не са гризачи, а се хранят основно с насекоми. В Европа има 35 вида прилепи, от които 33 вида има в нашата страна. Тези изключителни животинчета играят важна роля в природното равновесие. Едно прилепче с тегло 3 грама може да изяде за една нощ над 1000 комара. Прилепите не са агресивни дори когато са преследвани, но ако ги заловите с ръка могат да ви ухапят в опитите си да се защитят. Тъй като спят зимен сън, през този период те са силно уязвими и не бива да се притесняват с пипане, силен шум или да бъдат снимани с фотосветкавица.

## ПЕЩЕРНЯЦИТЕ

Пещерняците са хора, които комбинират различни похвати от наука и спорт в стремежа си да откриват, изучават и документират пещери. Науката за пещерите се нарича *спелеология*.



Големи ношници (*Myotis myotis*) в Балабанова дупка.

Снимка: Красимир Колевски

*спелеология*. Пещерняците са организирани в клубове. През 2019 г. се навършиха 90 години от организираното пещерно движение в България и 45 години пещерно спасяване. Повечето пещерни клубове в страната членуват в Българска федерация по спелеология (БФСп), която е наследник на Първото българско пещерно дружество, създадено през 1929 г. Пещерняци от БФСп са инициатори и участници в редица експедиции до едни от най-големите и дълбоки пещери в света.

При инцидент в пещера се отзовават доброволци пещерни спасители от Пещерно спасяване.

## КАК ДА ОПОЗНАЕМ ПЕЩЕРИТЕ

Най-добрият начин да опознаете пещерите е да посетите някоя от благоустроените пещери в България. Неблагоустроените или *диви* пещери могат да бъдат посещавани само от пещерняци със специална екипировка, след обучението им. Влизането в диви пещери крие множество рискове и е изключително опасно!

Заради безопасността си всеки, който иска да влиза в диви пещери трябва да изкара курс за пещерняк под ръководството на квалифицирани инструктори към някой пещерен клуб, преди да започне самостоятелно проникване в пещери и пропастни.

Ако имате интерес за това, ще се радваме да се свържете с нас на посочения адрес.



Пещерни бисери. Снимка: Милен Нейчев